

РАЦІОНАЛЬНІСТЬ СПОЖИВЧОГО ВИБОРУ

Трясорук А.С., гр. МВ-22

Науковий керівник – асист. Чернікова Г.С.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

На даний час не викликає сумнівів особлива економічна роль споживача, що є одним з головних діючих суб'єктів ринкового механізму. Головна ідея економіки полягає у тому, що споживач сам знає, що йому потрібно, а економічна система діє краще тоді, коли задовольняє потреби споживачів, які виявляються в його поведінці на ринку. Саме рішення окремих споживачів формують ринковий попит, визначають, у сукупності з ринковою пропозицією, рівень рівновісних цін та обсяг реальних продажів.

У ринковому просторі споживач ставить перед собою за мету максимальне задоволення своїх потреб, досягнення найвищого рівня корисності від споживання будь-якого блага. Проте, споживач не є абсолютно вільним у своєму виборі. Він має враховувати не лише свої власні переваги, але й прибуток, ринкові ціни на товари та послуги, часові ресурси, інші фактори ринкової кон'юнктури.

Макроекономічний аналіз споживача виходить з припущення про раціональність його поведінки. Раціональність поведінки окремого індивіда чи групи осіб виявляється в їх прагненні досягти максимальної корисності під час споживання надого товару з урахування обмеженості бюджету.

Вперше термін «корисність» було введено в науковий обіг І. Бенгтамом, який вважав, що принцип максимізації корисності є основним принципом поведінки споживача. Корисність, що міститься в товарах та послугах, пов'язана з якостями та характеристиками, які дозволяють задовольнити бажання людей. Наявність у корисності як об'єктивних, так і суб'єктивних якостей робить її відносним поняттям.

Тим не менш, незважаючи на відносний характер корисності, економісти всього світу намагалися співставити корисності різноманітних товарів та послуг, що призвело до виникнення двох теорій корисності:

- кількісний підхід (кардиналістська теорія корисності) – висувається гіпотеза про можливість кількісного вимірювання корисності різноманітних благ та існування функції корисності;
- порядковий підхід (ординалістська теорія корисності) – передбачає можливість ранжування корисності та відмову від кількісного її вимірювання.